

LUND
UNIVERSITY

Säkerhet för vem?

En begreppsanalys av begreppet *säkerhet* i FN's
säkerhetsråd; med fokus på begreppets utveckling.

Karin Sternäng

Mänskliga rättighetsstudier
Vårterminen 2012

Handledare: Andreas Tullberg

”Human security is not a concern with weapons, it is a concern with human dignity. It is a child that did not die, a disease that did not spread, an ethnic tension that did not explode, a dissident who was not silenced, a human spirit that was not crushed”.¹

¹ Williams, Paul (red.), Security studies: an introduction, Routledge, London, 2008 s. 7.

Abstract

Every day people get killed, starve and suffer in the name of security. There can be no politics without the mention of security. In a world where we speed into a higher standard of living, a more advanced technology and more effective weapons, there is a need to develop the concept of security and let go of the state-centered definition and instead concentrate on human security.

A definition of the concept of security is crucial when it comes to intervening in situations where the international peace and security may be at risk. To come to a consensus of who and what should be protected on the international scene is of great importance, but to agree on a wide definition that includes more than military threats and that protects more than states and sovereignty, is even more important.

This essay is a conceptual analysis of the concept of security with the aim to explore whether the United Nations Security Council is developing their state-centered definition. With assistance by the theory *Critical security studies* I have analyzed four resolutions adopted by the council by looking at their different ways of using the concept of security. The council is broadening their definition and consequently they intervene in more and varied situations today than they did in 1990.

Keywords: security, security council, resolution, critical, realism, human security.

Förkortningar

FN	Förenta Nationerna
NGO	Non Governmental Organization
R2P	Responsibility to protect
CSS	Critical security studies

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.2 Syfte och frågeställning.....	7
1.3 Bakgrund.....	7
1.3.1 Realism.....	8
1.3.2 Säkerhetsrådets selektiva arbete.....	8
1.4 Teori.....	9
1.4.2 R2P.....	11
1.4.3 Kritik.....	11
1.5 Metod.....	11
1.5.2 Avgränsningar.....	12
1.6 Material.....	13
2. Analys.....	14
2.1 Irak-Kuwait.....	14
2.2 1325.....	16
2.3 Libyen.....	18
2.4 Somalia.....	20
3. Slutsats.....	23
3.2 Diskussion.....	26
4. Referensförteckning.....	29

1. Inledning

Det är omöjligt att föra en världspolitik utan att tala om säkerhet. Varje dag mördas människor, svälter, torteras, våldtags, utarmas, frihetsberövas och nekas utbildning, och ofta är det brist på säkerhet som ligger till grund för det. Begreppet säkerhet mättar samhällen runt om i världen: det fyller tal av politiker och tidningars spalter och radion är full av diskussioner kring begreppet. Bilder av trygghet och osäkerhet skymtar förbi på våra TV-skärmar och internet näst intill dagligen.²

Var femte människa lever idag i extrem fattigdom på under 1 dollar om dagen och varje dag dör tusentals människor världen över i svält.³ I Syrien har under det år som passerat sedan mars 2011 minst 8000 människor mist livet under uppror mot den Syriska regimen.⁴ Irans hot om experiment och framställning av kärnvapen sätter skräck och oro i omvärlden.⁵

Alla dessa nyheter har väckt uppmärksamhet i Förenta Nationerna, dock olika grad av aktion och handling. Säkerhetsrådet är det organ i FN som fattar beslut kring de situationer som antingen utgör eller inte utgör *ett hot mot internationell fred och säkerhet*. Artikel 39 i FN-stadgan lyder;

”The Security Council shall determine the existence of any threat to the peace, breach of the peace, or act of aggression and shall make recommendations, or decide what measures shall be taken in accordance with Articles 41 and 42, to maintain or restore international peace and security.”⁶

Men vad är säkerhet? Begreppet säkerhet är ett mäktigt politiskt verktyg när det kommer till att återropa uppmärksamhet till situationer där det behövs. Det är ett emotionellt laddat begrepp, men ingenstans i FN-stadgan går det att finna en definition av vad hot mot säkerheten är eller vad som inkluderas i begreppet.

2001 bildade FN *The commission on human security* i samband med organisationens milleniummål kring en värld fri från rädsla och hot. Kommissionen fokuserar, likt den akademiska teoriskolan ”*Critical security studies*” (CSS), på en bredare definition än realismens stats-centraliserade definition där staters suveränitet står i fokus för säkerheten. När säkerhetsproblem och utmaningar blir mer komplexa och nya aktörer försöker spela en större roll på världsmarknaden behövs ett paradigmskifte från staten till individen. Utifrån *The commission on human security's* rapport så handlar mänsklig säkerhet om att skydda de mest vitala friheterna vi har. Det innebär att

² Williams, Paul (red.), *Security studies: an introduction*, Routledge, London, 2008 s 1.

³ <http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/ Detta-ar-svenskt-bistand/En-dollar-om-dagen/>

⁴ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1646&artikel=5017616>

⁵ <http://www.dn.se/nyheter/varlden/iran-kan-redan-ha-tillverkat-karnvapen>

⁶ United Nations, Charter of the United Nations, 24 October 1945, 1 UNTS XVI, art 39.

skydda människor från hot och farliga situationer och att främja deras styrkor och ambitioner. Säkerhet innebär enligt kommissionen om att förse människan med ”byggstenar” som hjälper henne att överleva, stärka sin värdighet och möjlighet till försörjning. Mänsklig säkerhet förbinder olika typer av friheter; frihet från nöd, frihet från rädsla och frihet att agera för sin egen räkning och efter sin egen förmåga.⁷

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med min uppsats är att undersöka om begreppet säkerhet har gjort den utveckling som både *the commission on human security* och CSS talar om. Definierar FN:s säkerhetsråd säkerhet utifrån militär säkerhet eller utifrån humanitär säkerhet? Förändras begreppet över tid? Följer säkerhetsrådet utvecklingen kring begreppet säkerhet i enlighet med teorin CSS? Finns det en poäng inom CSS? Går CSS hand i hand med verkligheten eller står säkerhetsrådet idag kvar i samma definition som år 1991? Det finns många frågetecken kring säkerhet idag. Jag har skapat två frågor som förhoppningsvis kommer ge svar på de flesta frågorna och skapa klarhet. Efter min slutsats kommer jag att diskutera huruvida CSS har en poäng i sin teori; om det är en realistisk utveckling eller om det faktiskt går att sträva efter ett säkerhetsråd som fokuserar på oss individer och inte sätter staten i första rum.

Min första fråga lyder;

- Hur definieras begreppet säkerhet i Säkerhetsrådets resolution om Kuwait 1991, resolution 1325 från 2000 för kvinnors fred och säkerhet, samt Libyen och Somalia 2011?
för att sedan kunna svara på;
- Skiljer sig definitionen av begreppet säkerhet i de olika resolutionerna och förändras det över tid?

1.3 Bakgrund

Michael Scheehan, professor i internationella relationer på Swansea University, har gjort en vag förklaring av vad *säkerhet* och *hot* egentligen är för något, utan att egentligen fylla begreppen eller ge en färdig definition. Det är i princip omöjligt att definiera både säkerhet och hot av den anledning att varje individ själv fyller begreppen utifrån sina erfarenheter och åsikter, men Scheehan har satt upp bra ramar som gör det lättare att förstå. Enligt honom handlar säkerhet om en fråga om verkliga eller upplevda hot och om möjligheten att vidta åtgärder för att övervinna dem.

⁷Outline of the Report of the Commission on Human Security, 2003, s. 1.

Ett hot är vad som kollektivt definieras som ett problem, och en förståelse för intressen uttryckt i en identitet. En identitet existerar enbart i förhållande till andra identiteter, alltså blir ett problem inte ett hot förrän man jämför det med ett annat problem. Ett hot är helt avgörande av yttre påverkan och opinion.⁸

1.3.1 Realism

Kvar sedan tiden då kalla kriget och realismen präglade säkerhets-diskursen finns statism-perspektivet. Det är en världssyn präglad av realismens förståelse av aktörer, säkerhet och prioritering.⁹ Under den största delen av 1900-talet antog realismen en hegemonisk ställning inom internationella relationer. Definitionen av säkerhet var begränsad till militär säkerhet, där hoten var militära och objektet för dessa hot var staten; säkerheten handlade främst om nationell säkerhet.¹⁰ Den suveräna staten var erkänd som subjektet inom internationella relationer, alltså aktören inom världspolitiken.¹¹

”Security is what we make it” menar Ken Booth, brittisk professor vid Aberystwyth University. Begreppet säkerhet är normativt och har ett instrumentalt värde eftersom det först får mening då vi lägger något i det. Det är en social konstruktion, en process snarare än ett tillstånd. Olika världssyner och politiska diskurser skapar olika uppfattningar och meningar kring säkerhet.¹² Att begreppet får olika värde och betydelse i olika diskurser och sammanhang gör att en gemensam förståelse och en klar definition blir desto mer nödvändig i internationella dokument, exempelvis FN-stadgan, för att snabbare samt effektivare kunna ingripa i situationer där den internationella säkerheten hotas.

1.3.2 Säkerhetsrådets selektiva arbete

Att gemensamt komma till en definition av vad säkerhet är, som nämns i artikel 39 i FN-stadgan, en uppgift för säkerhetsrådet. De har uppdraget att besluta krig huruvida en situation är så pass allvarlig att den hotar den internationella freden och säkerheten. Anser rådet att situationen är en nationell angelägenhet kommer inga åtgärder att vidtas. Sätter rådets medlemsländer, framför allt de fem permanenta staterna, sina nationella intressen i första rum, kommer heller inga åtgärder att vidtas, trots att situationen är av internationell karaktär. Säkerhetsrådet arbetar alltså selektivt då de

⁸ Sheehan, Michael, *International security: an analytical survey*, Lynne Rienner, Boulder, Colo., 2005 s. 160.

⁹ <http://www.ciaonet.org/book/wynjones/wynjones04.html>.

¹⁰ Sheehan, Michael, *International security: an analytical survey*, s. 5.

¹¹ Krause, Keith & Williams, Michael C. (red.), *Critical security studies: concepts and cases*, UCL Press, London, 1997 s. 39.

¹² Sheehan, Michael, *International security: an analytical survey*, s. 161.

väljer vilka situationer de vill eller bör ingripa i. En öppen definition, eller snarare uttalad definition, av begreppet säkerhet gör det möjligt för säkerhetsrådet att arbeta på detta vis.

Selektiv säkerhet trumfar kollektiv säkerhet. Ett opartiskt säkerhetsråd som jobbar för kollektiv säkerhet vore att föredra, men det är näst intill omöjligt då alla stater värnar om sina nationella intressen. Vetot som de fem permanenta staterna, Frankrike, Storbritannien, USA, Ryssland och Kina, besitter, instiftades för att dessa mäktiga stater över huvudtaget skulle vilja stödja ett samarbete som säkerhetsrådet och gå med. Vetot visar på de brister som finns hos internationella organisationer som FN.

Trots att inte en dag passerar utan att begreppet säkerhet används eller nämns, är definitionen av det långt ifrån klar. Det är inte på grund av brist på engagemang som en konsensus inte existerar, utan för att det är ett normativt begrepp. Ordet får olika betydelse beroende på politiskt perspektiv och filosofisk världssyn. Misslyckandet i att enas kring en definition av säkerhet har gjort världen till en osäkrare plats. Med en klar definition nedskriven blir det lättare att veta var vi *måste* ingripa och utan den missar vi situationer som egentligen är i behov av vår uppmärksamhet.

1.4 Teori

Teorin jag kommer använda mig av benämns som ”*critical security studies*” (CSS). Jag kommer främst att använda mig av studier och tankar utformade av Ken Booth, Paul Williams och Richard Wyn Jones. Dessa har på egna vägar utformat en teori som bygger på säkerhet som ett bredare begrepp än det som realismens skola utformat. De rör sig bort från den stats-centraliserade tanken där objektet för säkerhet är staten och hoten enbart är militära, till säkerhet för individen.

CSS - ”and idea whose time has come”

Allt eftersom världens befolkning stadigt växer skapas nya problem. Problem som förut inte ansågs vara internationella eller allvarliga så till den grad att de skulle kunna rubba på den globala maktbalansen, säkerheten eller freden växer i takt med världens expanderande och globalisering. ”In a new era of uncertainty human society will be challenged by a combination of old and new security predicaments.. as nuclear proliferation, terrorism, “climate chaos”, competition for non-renewable resources, mass migration, great power rivalry, cultural/religious/civilizational clashes and a growing gap between haves and have-nots.¹³ Behovet av att tänka om angående säkerhet blev större efter kalla krigets slut. Förespråkarna för CSS menar att vi lever i en ”new era of uncertainty” då konfrontationen mellan supermakterna under kalla kriget snarare skapade klarhet i

¹³ Williams, Paul (red.), *Security studies: an introduction*, s. 143.

säkerhetsdilemmat, säkerheten var under kontroll medan problematiken över hur kriget skulle sluta var det som skapade ovisshet.¹⁴ Den stabilitet som funnits bröts upp i samband med krigets slut och lämnade efter sig ett tomrum att fylla. Världen accelererade in i ett växande gap mellan rika och fattiga, människorättsbrott, inbördeskrig, miljökatastrofer, kärnvapensspridning och terrorism.¹⁵

”Two sides of the same coin”

Fokus i teorin ligger mycket på säkerhet som ”emancipation”, alltså frigörelse för individen. Enligt CSS handlar säkerhet om att vara fri från hot och hinder så som militär fara, men även hinder som fattigdom och orättvis fördelning av resurser, ekonomi och makt.

Ken Booth, förespråkare för säkerhet som frigörelse, förklarar sambandet mellan säkerhet och frigörelse som en cirkel. När strävan efter säkerhet (att minska på de hot som hindrar människan från att leva fritt från livshotande hinder och förhållanden) främjar frigörelse (att befria människor från att leva i förtryck och på så vis ge dem chansen att leva som en värdig människa och enligt sina mänskliga rättigheter), främjar frigörelse automatiskt säkerhet.¹⁶

CSS som teori:

- Fokus: teorin och praktiken kring säkerhet bör betona *frigörelse* (emancipation).
- Djup: säkerhet är ett normativt begrepp då olika politiska ideologier och diskurser levererar olika definitioner av vad säkerhet betyder och vem eller vad som är säkerhetens objekt.
- Bredd: det militära hotet samt användande av militära styrkor är inte det enda (eller nödvändigtvis det viktigaste) hotet mot säkerhet eller det enda medel för att tillhandahålla och bibehålla säkerhet.¹⁷
- Fokus på att inkludera de som påverkas och lever i orättvisor och osäkerhet på grund av den sociala ordningen, till exempel fattigdom samt kvinnors roll i samhälle och politik.¹⁸

Ett av målen i CSS ”is to make the familiar seem strange”. Med andra ord, att motbevisa realismens teori om staten som säkerhetsobjekt, bland annat med argumentet att staten ofta i själva verket själv representerar det största hotet mot dem som de har uppdraget att skydda, sina medborgare.

¹⁴ Booth, Ken & Wheeler, Nicholas J., *The security dilemma: fear, cooperation and trust in world politics*, Palgrave Macmillan, Houndmills, 2008 s. 266.

¹⁵ Realities of Security: Editor's Introduction, s. 5. <http://ire.sagepub.com/content/18/1/5.citation>.

¹⁶ Columba Peoples, Review of International Studies., *Security after emancipation? Critical Theory, violence and resistance*, 26 aug 2010, s. 1116.

¹⁷ Richard Wyn Jones, *Security, Strategy, and Critical Theory*, Lynne Rienner Publishers, Inc. 1999, kap 4.

¹⁸ Bellamy, Alex J, Williams, Paul., *International Society and its Critics [Elektronisk resurs]*, Oxford University Press, Oxford, 2004 s. 143.

”Only with the reference to real people the concept of security has any meaning”.¹⁹

1.4.2 R2P

Teorin ”*Critical security studies*” följer en linje angående säkerhet som liknar principen om ”*The responsibility to protect*” (R2P) då de båda mer eller mindre fokuserar på individens rättigheter. R2P bygger på principen om staten som suverän, men att denna suveränitet minskar om staten ifråga inte kan axla det ansvar som suveräniteten innebär. Missbrukar staten sin suveränitet genom att exempelvis förtrycka sina medborgare, faller ansvaret att skydda dessa människor över på omvärlden som förväntas agera. Individen är rättighetsbäraren och staten är skyldighetsbäraren.

1.4.3 Kritik

Att helt bortse från stater som aktören i den globala konstruktionen är väldigt svårt. Frågan här är snarare om det inte finns *fler* ”aktörer” som bör skyddas.

Att fokusera på säkerhet som frigörelse för en individ lämnar också det mycket åt var och en att själv tolka begreppet. Även med denna omdefiniering av begreppet kvarstår frågan; vem bestämmer vad som är ett hot? Att definiera säkerhet som frigörelse kan bli en inbjudan till stater att agera när som ett hot mot individen uppstår. Därmed blir säkerhet baserat på principen om intervention istället för suveränitet och kan bli ett medel för stora makter att intervensera för egna intressen med retorik kring mänskliga rättigheter och demokrati, samt ett medel för att ”överföra” sina värderingar på andra samhällen.²⁰

Jag är medveten om denna kritik mot CSS men jag har ändå valt att använda mig av den i min analys.

1.5 Metod

Min uppsats är en begreppsanalys av begreppet säkerhet med fokus på begreppets definition i Förenta Nationernas säkerhetsråds resolutioner. Jag började mitt arbete med att söka efter teorier kring begreppet med sökord som; ”the concept of security”, ”security today” och ”theories of security”, på sökmotorer som Summon och Libris. Jag letade framför allt efter teorier som koncentrerar inte bara på begreppets uppbyggnad men framför allt på dess utveckling. Namnen Ken Booth och Paul Williams dök upp i flera av artiklarna, personer som benämndes som upphovsmän till teorin ”*Critical security studies*”. Detta gav mig nya sökord och jag fann flera böcker som

¹⁹Ibid s. 138.

²⁰Sheehan, Michael, *International security: an analytical survey*, s. 166-167.

handlade om just denna teori. Teorin var intressant med en bra poäng i ämnet och den var aktuell för min studie kring säkerhet. Jag plockade ut huvudargument och tankar ut teorin och formade nedanstående frågor.

Jag valde att göra en *begreppsanalys* av säkerhet för att jag ville veta vad som i säkerhetsrådet gör en viss händelse unik och internationell. När hotas den internationella säkerheten? Vad avgör om säkerhetsrådet väljer att anta en resolution i ärendet eller inte? Vem vill säkerhetsrådet skydda; vem eller vad hotas när den internationella säkerheten står på spel? Svaret på dessa frågor finns i begreppets definition. Det är lätt att reagera när säkerhetsrådet antar en resolution och beordrar sanktioner i ett visst fall och låter bli i ett annat, att då undra vad som skiljer dessa händelser åt. Jag gick in i mitt arbete med vetskap om den realistiska stats-centraliserade synen på säkerhet och ville se om den har utvecklats och förändrats och om begreppet idag inkluderar fler hot och objekt än det gjorde år 1990.

För att genomföra begreppsanalysen ville jag använda mig av säkerhetsrådets resolutioner, motivering till detta kommer jag ge i materialavsnittet.

För att kunna jämföra resolutionerna med teorin CSS kommer jag att ställa dem följande frågor:

- Vilka är hoten?
- Vem/vad är det som ska skyddas?
- Vilka är ledmotiven? Suveränitet? Mänskliga rättigheter? Demokrati?
- Vad innebär ”säkerhet” i sammanhanget?

Detta är frågor jag skapat ur de ämnen som CSS fokuserar på i sin teori och som därför är aktuella att studera i resolutionerna. Genom att ställa dessa frågor kommer jag att kunna se om CSS har rätt i sina resonemang kring fokus, bredd och inkludering, punkter som jag radat upp i teoriavsnittet.

1.5.2 Avgränsningar

Jag har valt att inte fördjupa mig kring freds-delen av ”internationell fred och säkerhet”. Jag anser inte att fred och säkerhet är synonymt med vartannat. Det krävs olika åtgärder för att skapa fred och för att bibehålla och återställa säkerhet. Fred förknippas med krig, interventioner och militär och det är inte detta jag vill fördjupa mig i. Min mening är att fördjupa mig i säkerhetsdiskursen generellt och även utgå med uppfattningen att säkerhet kan handla om mer än militär säkerhet och fred.

1.6 Material

I min analys har jag valt att analysera resolutioner antagna av FN:s säkerhetsråd. Jag har valt att

använda mig av säkerhetsrådet av den anledning att jag anser den utvecklingen vara mest intressant eftersom rådet spelar en mycket viktig roll i situationer där den internationella säkerheten hotas. Även om den allmänna definitionen av säkerhet ändras, så är det definitionen i säkerhetsrådets resolutioner som spelar roll när det handlar om agerande och återställande av säkerheten. Säkerhetsrådet är just nu ett aktuellt ämne i situationer som Syrien och Iran och jag tycker att veto-frågan samt frågan kring säkerhetsrådets selektiva arbete är intressant. Jag är medveten om att en empirisk studie av den allmänna debatten, retoriken i NGO-rapporter och nationell politik även spelar en stor roll i utformande av ett begrepp, men jag har valt att begränsa mig till säkerhetsrådet i denna begreppsanalys. Den allmänna opinionen präglar säkerhetsrådet och kan i vissa fall lysa igenom i resolutionerna.

Mitt primärmaterial består alltså av resolutioner antagna av FN:s säkerhetsråd. Jag kommer att välja en resolution som antogs år 1991, innan den stats-centraliserade säkerhetsdiskursen tog fart mot ett annat perspektiv och begreppet säkerhet blev objekt för nya begreppstolkningar.²¹ Jag kommer sedan att välja mer aktuella resolutioner för att studera hur utvecklingen sett ut av begreppet. De olika resolutionerna behandlar olika sorters situationer och problem vilket på sätt och vis blir problematiskt för min studie eftersom ett visst problem skapar en viss retorik medan ett annat problem skapar en annan. Men trots detta anser jag att retoriken går att jämföra eftersom det inte bara är situationens problematik som spelar in på de olika definitionerna. Ett visst problem kan ha skapat en annan sorts retorik på 90-talet än vad det gör idag.

Jag kommer även att använda mig av uttalandet från USA kring de olika resolutionerna. Ur ett kritiskt perspektiv kan det bli för nyanserat att endast analysera uttalanden från USA, men i detta ärende ser jag USA som en representant för medlemsstaterna i säkerhetsrådet och ett av de länder som stod bakom antagandet av resolutionerna, inte som en enskild aktör inom världspolitiken eller som en nation med vinning i ärendet.

Jag kommer att välja utdrag ur varje resolution som jag anser vara representativa för resolutionen för att visa på en helhetsbild. För att läsa hela resolutionen hänvisar jag till aktuell fotnot.

²¹ Columba Peoples, Review of International Studies., *Security after emancipation? Critical Theory, violence and resistance*, 26 aug 2010, s. 1116.

2. Analys

I den här delen kommer jag med hjälp av min metod och teori att granska och analysera fyra resolutioner antagna av FN:s säkerhetsråd. Jag kommer i varje resolution att försöka tyda hur definitionen av säkerhet ser ut just där; hur begreppet används och hur retoriken kring det ser ut. Detta kommer jag sedan att ta med mig till min slutsats där jag kommer att jämföra resolutionerna för att kunna svara på min frågeställning huruvida definitionen av begreppet säkerhet skiljer sig i de olika resolutionerna och om det förändras över tid.

2.1 Irak-Kuwait; Resolution nr 687, 3 april 1991

Den 2 augusti 1990 invaderade och ockuperade Irak Kuwait. Samma dag antog säkerhetsrådet resolution 660 (1990), fördömde invasionen och krävde omedelbart och villkorslöst Irak att dra tillbaka sina styrkor. Några dagar senare instiftade rådet ekonomiska sanktioner mot Irak. Totalt under perioden mellan den 2 augusti till den 29 november 1990 antog rådet 12 resolutioner angående situationen mellan Irak och Kuwait, som kulminerade i resolution 678 (1990). I resolutionen står det att om Irak inte implementerat samtliga av rådets resolutioner om ockupationen av Kuwait innan den 15 januari 1991, skulle alla de medlemsstater som samarbetade med Kuwaits legitima regering få auktoritet att använda "alla nödvändiga medel" för att tvinga Irak att lämna Kuwait och därmed återställa internationell fred och säkerhet i området.²²

Utdrag ur resolution 687;

- "Welcoming the restoration to Kuwait of its sovereignty, independence and territorial integrity and the return of its legitimate Government,"

Resolutionen öppnas med en påtryckning kring målet i ärendet och säkerhetsrådet är väldigt tydligt och klart över vad som ska åtgärdas. De välkomnar här ett återställande av Kuwaits suveränitet, oberoende och territoriella integritet och regering; ämnen som står under det realistiska perspektivet på säkerhet.

- "Reaffirming the need to be assured of Iraq's peaceful intentions in the light of its unlawful invasion and occupation of Kuwait,"

De bekräftar behovet av att säkerställa Iraks fredliga avsikter i förhållande till den olagliga invasionen och ockupationen av Kuwait.

²²<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unikom/background.html>.

- ”Conscious also of the statements by Iraq threatening to use weapons in violation of its obligations under the Geneva Protocol..”²³

Fokus i resolutionen ligger på vapenfrågor. Irak strider mot sina åtaganden under ”*the Geneva protocol*” när de hotar samt använder vapen. Även detta står under det realistiska perspektivet på säkerhet.

1. Vilket är hotet?

Hotet utgörs av Iraks olagliga intrång och ockupation av Kuwait.

2. Vem/vad är det som ska skyddas?

Staten Kuwait; dess självständighet, suveränitet och territorium.

3. Vilka är ledmotiven? Suveränitet? Mänskliga rättigheter? Demokrati?

Ledmotivet i resolutionen är Kuwaits suveränitet och rätt till självbestämmande. Det kan dock diskuteras vilka andra ledmotiv som lurar under ytan för de länder som jobbade under kapitel 7 mandatet och intervenerade i Kuwait och Irak.

4. Vad innebär ”säkerhet” i sammanhanget?

”International security” i detta sammanhang innebär att skydda Kuwait från Irak genom att med alla nödvändiga medel och kapitel 7 mandat åt medlemsstater få ut Irak ur Kuwait och återigen göra Kuwait självständigt.

Säkerhetsrådet följer i resolution 687 en realistisk tråd där staten Kuwait står i centrum och är objektet för säkerheten. För att återställa internationell fred och säkerhet vill man få de Irakiska styrkorna att lämna Kuwait. Genom att läsa resolution 687 går det att urskilja att det förespråkarna för ”*Critical security studies*” talar om möjligen stämmer. På 1990-talet förutsatte inte internationell fred och säkerhet nödvändigtvis mänskliga rättigheter. Utifrån CSS var ett samband mellan säkerhet och mänskliga rättigheter inte var något självklart då resolution 687 antogs. Det fokuserades på den militära säkerheten och hoten kom utifrån, det var Kuwaits rättigheter och välmående som stod i centrum. Resolutionen handlar mycket om vapenfrågor och om de olika konventioner som Irak har skrivit på i syftet att förbjuda vapen användning.

För att återknyta till CSS:s grundidéer kring säkerhet så ligger fokus i resolution 687 på suveränitet, inte på skydd eller frigörelse för individen och i resolutionen är hoten enbart militära. Det var runt denna tid som säkerhetsbegreppet först togs upp för diskussion och akademiker började utveckla begreppet. Det var alltså på grund av att ett perspektiv på individens säkerhet saknades i diskursen som fler teorier växte fram och började fokusera på annat än suveränitet och

²³S/RES/687, Security Council Resolution 687, April 8, 1991.

självbestämmande. Med detta i åtanke är det inte häpnadsväckande att resolution 687 från år 1991 ser ut som den gör och att den saknar ett perspektiv på mänsklig säkerhet.

Utdrag ur ett uttalande från USA's president George H. Bush 1991

"I am extremely pleased that the security council has voted in favor of resolution 687. Fourteen times now the United Nations has demonstrated its determination to contribute significantly to the prospects for lasting peace and security in the Gulf region. This latest resolution creates the basis for a formal cease-fire in the Gulf. It created a force to monitor the legal border between Iraq and Kuwait; it also provides UN guarantee of that border. Weapons of mass destruction and the means to deliver them are to be destroyed."²⁴ (Se fotnot för att läsa hela uttalandet).

Bush stödjer Förenta Nationernas arbete för fred och säkerhet i Gulf-regionen och ser resolutionen som en grund för en vapenvila mellan Irak och Kuwait. Han menar att resolutionen ger FN mandat att övervaka gränsen mellan de två staterna och tillräcklig makt för att förstöra Iraks massförstörelsevapen. Tråden genom uttalandet är densamma som genom själva resolutionen, fokus ligger på frågan om Kuwaits suveränitet och territorium. Även för Bush handlar säkerhet om Kuwaits rätt till självbestämmande och hoten mot denna är Iraks olagliga ockupation och användande av vapen. Han nämner i slutet av sitt uttalande att även de civila som påverkas av situationen bör tas i akt, men detta hör ihop med Iraks användande av otillåtna vapen och är inte något som ligger till grund för resolutionen.

2.2 Resolution 1325, 31 oktober 2000

Den 31 oktober 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325, en resolution för kvinnors fred och säkerhet. Den fick (och får) mycket uppmärksamhet som den första gång då medlemsstaterna inom FN agerade för att införliva ett genusperspektiv i alla delar av organisationens fredsarbete. Detta fredsarbete inkluderar fredsförhandlingar, fredsbevarande, humanitära insatser och post-konflikters återuppbyggande. Resolutionen betonar betydelsen av män och kvinnors lika deltagande och fulla engagemang i alla insatser för att bevara och främja internationellt fred och säkerhet. Resolution siktar på att uppmärksamma kvinnors roll inom alla nationella, regionala och internationella områden som rör förhindrande, hantering och lösande av konflikter.²⁵ Genom att ge kvinnor en mer deltagande roll i fredsbyggande blir de aktörer snarare än offer, och indirekt förstärks deras säkerhet.

Resolutionens huvudtema kan sammanfattas genom paragraf 8;

8. Calls on all actors involved, when negotiating and implementing peace agreements, to adopt a

²⁴Statement on resolution 687 by president Bush, Hobe Sound, Florida, April 3 1991.

²⁵S/RES/1325, Security Council Resolution 1325, October 31, 2000. par. 1.

gender perspective, including, inter alia:

(a) The special needs of women and girls during repatriation and resettlement and for rehabilitation, reintegration and post-conflict reconstruction;

De uppmanar här alla berörda aktörer, när de förhandlar och genomför fredsavtal, att anta ett jämställdhetsperspektiv, bland annat under återflyttning för rehabilitering, återanpassning och återuppbyggnad efter konflikter;

(b) Measures that support local women's peace initiatives and indigenous processes for conflict resolution, and that involve women in all of the implementation mechanisms of the peace agreements;

Alla parter ska arbeta för att stödja lokala kvinnliga fredsinitiativ och inhemska operationer för konfliktlösning, och att involvera kvinnor i alla mekanismerna för att genomföra fredsavtalen,

© Measures that ensure the protection of and respect for human rights of women and girls, particularly as they relate to the constitution, the electoral system, the police and the judiciary;²⁶

Åtgärder ska tas för att säkerställa skyddet av och respekten för mänskliga rättigheter för kvinnor och flickor, särskilt när de avser valsysteem, polis och rättsväsende.

1. Vilka är hoten?

Det patriarkala samhället och globala orättvisan som placerar kvinnan i en underlägsen roll gentemot mannen och hindrar henne från att delta i bland annat fredsprocesser.

2. Vem/vad är det som ska skyddas?

Både kvinnor och barn lyfts fram i resolutionen men störst fokus ligger på kvinnan.

3. Vilka är ledmotiven? Suveränitet? Mänskliga rättigheter? Demokrati?

Jämställdhet, kvinnligt deltagande, maktbalans.

4. Vad innebär "säkerhet" i sammanhanget?

Resolution 1325 är annorlunda i jämförelse med resolution 687. Den antogs egentligen inte i samband med någon särskild händelse utan det var snarare påtryck och lobbying från olika NGOs och andra organisationer som gjorde att säkerhetsrådet antog resolutionen.²⁷ Av den anledningen framträder inga tydliga hot i resolutionen. Faran snarare, består i kvinnors underlägsna roll, i samhället men framför allt i fredsprocesser och väpnade konflikter. Resolutionen följer en tydlig linje med teorin CSS genom att fokusera helt på individen. Resolutionens syfte är att framhäva kvinnans (och delvis barns) roll i situationer där hon är underlägsen, en social grupp som på grund av den globala ordningen och samhällets sociala konstruktioner i många delar av världen lever i orättvisa. Detta är som nämnt ovan en huvudlinje inom CSS. Genom att främja kvinnans position

²⁶S/RES/1325, Security Council Resolution 1325, October 31, 2000. par. 8.

²⁷INEF Policy brief, Ten years of Woman, Peace and Security, 7/2010. s. 6.

och höja hennes ”värde” i den sociala konstruktionen görs hon fri och hindras inte längre från att fullt ut utöva sina mänskliga rättigheter och ”be fully human” som Ken Booth uttrycker det. Resolution 1325 är ett steg i rätt riktning mot detta mål, även om det här fokuseras mest på att kvinnor makt och inflytande i konflikter och dess fredsprocesser.

2.3 Libyen: Resolution 1973, 11 Mars 2011.

Resolution 1973 utfärdades av säkerhetsrådet den 11 Mars 2011 för att stoppa våldsamheterna under Muammar Gaddafis ledning mot civilbefolkningen i Libyen.

Utdrag ur resolution 1973;

- “Expressing grave concern at the deteriorating situation, the escalation of violence, and the heavy civilian casualties,”

Rådet uttrycker oro över den försämrade situationen, upptrappningen av våldet, och det höga antalet civila dödsoffer.

- “Reiterating the responsibility of the Libyan authorities to protect the Libyan population and reaffirming that parties to armed conflicts bear the primary responsibility to take all feasible steps to ensure the protection of civilians,”

De påminner om det ansvar de libyska myndigheterna har; att skydda den libyska befolkningen, och de bekräftar att parter i väpnade konflikter har det huvudsakliga ansvaret för att vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa skyddet av civila.

- “Condemning the gross and systematic violation of human rights, including arbitrary detentions, enforced disappearances, torture and summary executions,”

De fördömer här de grova och systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter som sker i Libyen, inklusive godtyckliga frihetsberövanden, påtvingade försvinnanden, tortyr och avrättningar.

- ”Authorizes Member States that have notified the Secretary-General, acting nationally or through regional organizations or arrangements, and acting in cooperation with the Secretary-General, to take all necessary measures, notwithstanding paragraph 9 of resolution 1970 (2011), to protect civilians and civilian populated areas under threat of attack in the Libyan Arab Jamahiriya...”²⁸

Härmed tillåts de medlemsstater som har anmält sig till generalsekreteraren, att nationellt eller genom regionala organisationer eller arrangemang, och i samarbete med generalsekreteraren att vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda civila och civila tätbefolkade områden som hotas av angrepp i Libyen.

1. Vilket är hotet?

²⁸S/RES/1973, Security Council Resolution 1973, March 17, 2011.

Libyens myndigheter missbrukar sitt ansvar som en suverän stat. Hotet består här i statligt förtryck genom regeringens och myndigheternas våld mot civilbefolkningen.

2. Vem/vad är det som ska skyddas?

Civilbefolkningen ska skyddas från ”gross and systematic violation of human rights, including arbitrary detentions, enforced disappearances, torture and summary executions,”.

3. Vilka är ledmotiven? Suveränitet? Mänskliga rättigheter? Demokrati?

Ledmotiven här är mänskliga rättigheter. I tredje paragrafen ovan, i utdraget ur resolution 1973 står det uttryckligen att det är civilbefolkningens *mänskliga rättigheter* som genom planerade och systematiska attacker blivit kränkta, och det är i detta syfte man ingriper.

4. Vad innebär ”säkerhet” i sammanhanget?

Objektet för säkerheten är här individen och medborgaren. Libyen som stat har missbrukat sitt ansvar och sin roll som beskyddare över sin befolkning. Medborgarskapet blir istället för att vara en sköld utåt en källa till osäkerhet inifrån.

Retoriken i resolution 1973 är annorlunda än den i 687. I 1973 ligger all uppmärksamhet på Libyens civilbefolkning och dess rättigheter. Det är ingen fråga om suveränitet eller självbestämmande, fokus ligger på individen som far illa genom statligt förtryck.

Interventionen i Libyen diskuteras idag som den första interventionen av sitt slag, en humanitär intervention. ”Den så kallade humanitära intervention vi nu ser i Libyen anses vara ett resultat av en utveckling av den internationella moralen gällande skydd av civila”²⁹. Många är dock tveksamma till detta. Slagorden och ledmotiven för en intervention i den allmänna retoriken må här vara skydd av civila, men många menar att det att tro att stater i detta sammanhang satte individens säkerhet före sin egen säkerhet är en god tanke, men lätt att genomskåda genom andra motiv.

Barack Obama hävdade efter det att resolution 1973 antogs av säkerhetsrådet att den internationella säkerheten hotas när massor av civila ”slaktas”, flyktingar flyr över landgränser och mördare skapar förödelse och regional instabilitet.³⁰

Utdrag ur ett uttalande från Ambassador Susan E. Rice, U.S. Permanent Representative to the United Nations, at the Security Council Stakeout on UN Security Council Resolution 1973:

“This resolution should send a strong message to Colonel Qadhafi and his regime that the violence must stop, the killing must stop, and the people of Libya must be protected and have the opportunity to express

²⁹<http://www.newsmill.se/artikel/2011/06/04/interventionen-i-libyen-r-inte-humanit-r>

³⁰<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/08/04/presidential-study-directive-suspension-entry-immigrants-and-nonimmigran>

themselves freely. This resolution was designed to do two important things: protect civilians as well as strengthen the pressure on the Qadhafi regime through a substantial tightening of sanctions.”³¹ Responding to the Libyan people and to the League of Arab States, the Security Council has authorized the use of force, including enforcement of a no-fly zone, to protect civilians and civilian areas targeted by Colonel Qadhafi, his intelligence and security forces, and his mercenaries.”³² (För att läsa hela uttalandet se fotnoterna)

Även talespersonen för USA är i ärendet tydlig med att resolutionens främsta syfte och de medel som togs till för att få ett slut på våldsamheterna i Libyen var just för att skydda de civila som for illa under Gaddafis regim i Libyen. Självklart kan det vara så att de använder mänskliga rättigheter som en ursäkt för att intervensera, men tolkar man hennes uttalande rakt av så betonar hon att det är de civila som står i fokus. Utan att använda begreppet säkerhet så definieras säkerhet här som mänsklig säkerhet, säkerhet för individen, trots att hoten är militära.

2.4 Somalia, resolution 2010, 30 september 2011.

Utdrag ur resolution 2010;

- ”Recalling all its previous resolutions and statements of its President concerning the situation in Somalia, protection of civilians in armed conflict, women and peace and security, and children and armed conflict,”

Resolution 2010 antogs av FN:s säkerhetsråd på grund av den hotade säkerheten i Somalia. De uttrycker oro över civilas påverkan av väpnade konflikter och kvinnors säkerhet överlag.

- ”Recognizing that peace and stability in Somalia depend on reconciliation and effective governance across the whole of Somalia and urging all Somali parties to renounce violence and to work together to build peace and stability,”

De erkänner att fred och stabilitet i Somalia är beroende av försoning och effektiv ledning i hela Somalia och uppmanar alla somaliska parter att avstå från våld och att arbeta tillsammans för att skapa fred och stabilitet,

- ”Expressing grave concern at the dire and worsening humanitarian situation in Somalia and the impact of the drought and famine on the people of Somalia, in particular women and children, calling on all parties in accordance with international humanitarian law to allow for safe and unhindered access to humanitarian agencies at this critical time, and underscoring the importance of upholding the principles of neutrality, impartiality, humanity and independence in the provision of humanitarian assistance,”

De uttrycker oro över den svåra och förvärrade humanitära situationen i Somalia, och över konsekvenserna av hungersnöd och torka, framför allt för de kvinnor och barn som far värst av följderna. De uppmanar alla parter i enlighet med internationell humanitär rätt att möjliggöra säker

³¹<http://usun.state.gov/briefing/statements/2011/158563.htm>.

³²usun.state.gov/briefing/statements/2011/158559.htm.

och obehindrad tillgång till humanitära organisationer och understryker vikten av att upprätthålla principerna om neutralitet, opartiskhet, humanitet och oberoende vid tillhandahållande av humanitärt bistånd.

- ”Reiterating its serious concern at the continued fighting in Somalia and its impact on the civilian population, condemning all attacks, including terrorist attacks on the Transitional Federal Government, AMISOM and the civilian population by armed opposition groups, and foreign fighters, particularly Al Shabaab, and stressing the terrorist threat that Somali armed opposition groups, and foreign fighters, particularly Al Shabaab, constitute for Somalia and for the international community,”³³

Säkerhetsrådet upprepar här sin allvarliga oro över de fortsatta striderna i Somalia och dess inverkan på civilbefolkningen. De fördömer alla attacker på den federala övergångsregeringen, Amisom och civilbefolkningen utförda av väpnade oppositionsgrupper och utländska soldater, i synnerhet Al Shabaab. De understryker vad terroristhotet från somaliska väpnade oppositionsgrupper och utländska soldater, i synnerhet Al Shabaab, utgör för Somalia och för det internationella samfundet.

1. Vilket är hotet?

Hoten i den här resolutionen är främst militära. Det talas om väpnade grupper, terroristhot och ”utländska soldater”. Men oro uttrycks också över de hot och faror som exempelvis torka kan orsaka och befolkningens påverkan av detta. Människor i Somalia lider av svält och hungersnöd, bland annat på grund av svår tillgång till det humanitära biståndet som kommer utifrån och hamnar i fel händer när det når Somalia.

2. Vem/vad är det som ska skyddas?

I resolutionen läggs det stor fokus på civilbefolkningens påverkan, främst kvinnor och barn. Det talas framför allt om påverkan av konflikter, dålig statlig ledning och torka.

3. Vilka är ledmotiven? Suveränitet? Mänskliga rättigheter? Demokrati?

Ledmotiven är inte helt tydliga att urskilja i resolutionen utan det är snarare frågan om en kombination av mänskliga rättigheter, Somalias suveränitet, ett behov av tydligare ledning inom landet och ett stopp på de väpnade konflikterna.

4. Vad innebär ”säkerhet” i sammanhanget?

I resolutionen blandas realism med CSS:s perspektiv på säkerhet. Situationen som råder i Somalia ser ut som den gör främst på grund av Somalias militära bakgrund och oroligheter med grannländer som Eritrea och Djibouti. För att lösa situationen måste alltså det väpnade våldet få ett slut. Men samtidigt fokuseras det mycket på följderna för de civila och på hur de påverkas av oroligheterna. Säkerhetsrådet följer CSS:s linjer när de talar specifikt om civilas situation, om hur kvinnor och

³³S/RES/2010, Security Council Resolution 2010, September 31, 2011.

barn far illa av det väpnade våldet och om hur torkan leder till hungersvält för en stor del av Somalias befolkning. Säkerhetsbegreppet är här bredare än det ur ett realistiskt perspektiv, men det är inte enbart fokuserat på individens frigörelse, så som CSS definierar det.

Den speglar en verklighet där hoten både är riktade mot staten Somalia och mot individen och består både i militära hot och i hot som på andra sätt hindrar individen från att leva ett fullt värdigt liv och från att utöva sina grundläggande mänskliga rättigheter. För att uppnå en nivå där Somalias befolkning får en chans att tillgodo se sig sina mänskliga rättigheter måste våldet i landet upphöra, biståndet måste nå fram till de som är i störst behov av det och det krävs en stark och tydlig styrning för att leda landet igenom krisen.

3. Slutsats

Vi har nu nått den delen då det är dags att jämföra svaren kring resolutionerna och dra en slutsats utav dem. De som förespråkar teorin ”*critical security studies*” strävar mot en definition av begreppet säkerhet som ett begrepp om människan, individen, mänskliga rättigheter och friheter. Teorin rör sig bort från den realistiska uppfattningen där staten är medborgarens beskyddare, världspolitikens enda aktör och subjekt; där hoten mot dessa stater är militära och ”uncertain”. Med ”uncertain” menar de att hoten blir större och fler när vi egentligen inte vet vad som försiggår bakom en stats gränser och att denna ovisshet skapar oro och gör oss defensiva. Är alla defensiva så blir alla indirekt offensiva, eftersom alla rustar upp och förser sig med de medel som krävs för självförsvar. Hoten blir fler och ”uncertain”.

För att ta reda på om begreppet säkerhet utvecklas och fokuserar på en annan inkludering av hot idag studerade jag resolutioner antagna av FN:S säkerhetsråd, resolutioner som jag i nästa del kommer att jämföra för att sedan svara på fråga två. Min första uppgift och fråga i denna uppsats var alltså att undersöka hur begreppet definieras och konstrueras i säkerhetsrådets resolutioner. Jag kommer nu kort att sammanfatta hur de fyra olika resolutionerna gör detta för att det sedan ska bli tydligare att dra en slutsats och svara på nästa fråga.

I resolution 687 som antogs år 1991, präglas begreppet säkerhet fortfarande mycket av kalla kriget och säkerhetsrådet talar här om internationell säkerhet som stabilitet mellan stater, länders rätt till självbestämmande och framför allt om dess suveränitet. Problematiken i resolution 687 handlar om Kuwaits rätt till självbestämmande som hindras genom Iraks olagliga ockupation av Kuwait. Säkerheten på det tidiga 1990-talet stöddes på realismens grundpelare och byggde på avsaknaden av militära hot från andra stater.

Nästa resolution ser väldigt annorlunda ut gentemot 687. Resolution 1325, en resolution för fred och säkerhet skriven i kvinnans namn, speglar ett annorlunda perspektiv på säkerhet där det snarare handlar om individens säkerhet och om rättvisa. Det talas inte om suveränitet eller om självbestämmande utan om maktbalans mellan män och kvinnor och kvinnors rätt till deltagande i framför allt fredsprocesser. Kvinnans säkerhet förstärks genom att vara delaktig i beslut och samhällsprocesser genom att lyftas fram som en likställd individ likt mannen och eftersom hon då blir en aktör snarare än en passiv medspelare styrd av män. Resolutionen talar om kvinnors rättigheter som likvärda mannens och den har varit en viktig byggsten i kvinnors fredsprocesser och kamp för rättvisa. Resolutionen speglar teorin CSS då fokus ligger på de grupper i samhället som upplever orättvisor, ojämn fördelning av makt samt diskriminering, och handlar om kvinnans frigörelse från hot som hindrar henne från att leva ett värdigt liv och från att tillgodose sig sina

mänskliga fri- och rättigheter.

Resolution 1973 följer i sin retorik också till stor del CSS. Subjektet för säkerheten är Libyens civilbefolkning: män, kvinnor och barn; de människor som lider och far illa av Gaddafis regim. Interventionen i Libyen 2011 talas om som den första humanitära interventionen då det intervenerades på grund av humanitära skäl; för civilbefolkningens skull. Säkerhetsrådet bröt den realistiska tråden där suveräniteten sätts i första rum och placerade istället mänskliga rättigheter högst upp på agendan och skickade via luftväg in interventionsstyrkor i Libyen. Säkerhetsbegreppet präglas här av ”human security”-diskursen, mänsklig säkerhet. Människan gick från att ha varit medborgare under statens ansvar till en individ i världssamfundet och gemenskapen. Det går dock även att urskilja realistiska drag i resolution 1973. Hoten mot den internationella säkerheten är militära och består i regimens förtryck och våld mot den egna befolkningen. Staten går från att ha varit medborgarens beskyddare till att vara själva upphovet till faran mot de civila och den internationella säkerheten.

Den sista av de fyra resolutionerna, resolution 2010, har även den drag både från realismen och från CSS. Situationen i Somalia utgör ett hot mot den internationella säkerheten då staten inte själv klarar av att försörja, leda och hjälpa sin befolkning på det sätt som krävs för att inte omvärlden ska bli inblandad. Att biståndet hindras på väg in i landet och även inne i landet är ett stort problem. Det gör biståndshjälp utifrån omöjlig och biståndet blir då snarare ett sätt att livnära de väpnade grupperna istället för den svältande befolkningen. Med perspektiv från CSS urskiljs oron över de civilas påverkan av konflikterna, våldet och de sämre resurstillgångarna som ett tecken på ett perspektiv av mänsklig säkerhet. Resolution 2010 gör svält till ett globalt hot, något som berör hela världens befolkning och sträcker sig utanför landgränser. Inte heller här handlar säkerheten främst om självbestämmande eller suveränitet, det handlar om människors chans till överlevnad och om våra mänskliga rättigheter. Likt CSS-teorin är svält och fattigdom två av de faktorer som hindrar människan från att leva efter sina mänskliga rättigheter. Det handlar här om sociala och ekonomiska rättigheter, men de ligger till grund för oändligt många fler fri och rättigheter. När FN 2011 satte ner foten och utropade mass-svält i Somalia öppnade de ögon på omvärlden. Resolution 2010 är trots vapenkonflikter och dess påverkan i Somalia ett klart exempel där fokus inte ligger på stabilitet stater emellan eller suveränitetens betydelse, utan på människans säkerhet. Säkerhet för individen och dennes chans till överlevnad.

Fråga två, själva huvudfrågan i uppsatsen, för mig in på ett komparativt moment. Jag kommer nu att jämföra definitionerna av säkerhet från de olika resolutionerna för att komma till en slutsats angående begreppets utveckling. *Skiljer sig begreppet i de olika resolutionerna och förändras det över tid?* Inkluderar säkerhetsrådet idag fler hot mot den internationella säkerheten än

det gjorde på 1990-talet, och vem är idag objektet för säkerheten?

När jag inledde mitt arbete med denna uppsats var jag medveten om problematiken kring att välja resolutioner som behandlar olika internationella problem, men som jag skrev i inledningen så trodde jag inte att det bara var själva problemet, orosmolnet, i resolutionen som spelade in på retoriken och på de olika definitionerna av begreppet. Resolution 687 behandlar Iraks ockupation av Kuwait och våldet det medförde. Trots uppenbar påverkan på civila av detta våld och vapen användning så behandlas detta ämne inte i resolutionen, utan fokus ligger på de lagar och internationella överenskommelser som Irak bryter mot samt om Kuwaits rätt till självbestämmande. Även i resolutionerna 1973 och 2010 handlar problematiken om våld, krig och vapenfrågor, men skillnaden är att objektet för säkerheten inte är staten utan individen; Libyens och Somalias civilbefolkning. Jag erkänner att en olaglig ockupation inte är detsamma som statligt förtryck men trots likartade hot och problem ser retoriken annorlunda och objekten för säkerheten är olika.

Än idag präglar realismen världspolitiken; det är fortfarande staten som är huvudaktören på den globala scenen, även om många nya aktörer, så som NGOs och internationella organisationer, börjar ta mer plats.

Redan mellan år 1991 och 2000 förändrades användningen av begreppet säkerhet i säkerhetsrådet mycket. Att anta en resolution som 1325, en resolution som inte behandlar direkta hot som till exempel krig och våld utan den orättvisa som kvinnors förtryck bottnar i, var ett stort framsteg för kvinnors säkerhet. Teorin CSS växte fram med start tidigt 1990-tal och i resolution 1325 kan vi se att den utveckling förespråkarna för teorin strävar efter, mänsklig och human säkerhet med fokus på orättvisor och frigörelse, var på väg redan då.

Det nya i resolution 1973 är att man bryter Libyens suveränitet. Konflikten i Libyen involverade inte utomstående stater, den handlade om nationell politik och dess opposition. Gaddafis missbrukande av ansvar mot det egna folket medförde att omvärlden blev tvungen att reagera och i resolutionen kan vi därför urskilja principen om ”*the responsibility to protect*”. Till skillnad från resolution 687 där säkerhetsrådet inte involverar de civilas situation i problemlösningen, så går de i 1973 in och rotar i Libyens nationella angelägenheter.

I resolution 2010 belyses CSS:s huvudpång. Resolutionen bygger dels på de konflikter som råder i Somalia men säkerhetsrådet pekar också mycket på andra hot. De går från ett stats-centraliserat perspektiv till en utgångspunkt för mänsklig säkerhet och hinder för individen då de talar om naturens inverkan på befolkningens levnadsstandard och om den utbredda hungersnöden.

Begreppet säkerhet skiljer sig i de olika resolutionerna både för att definitionen blir annorlunda beroende på vilket problem som behandlas, men också för att begreppet har utvecklats

och förändrats över tiden. Det är tydliga skillnader på resolutioner från 80–90-talet och de som antas av säkerhetsrådet idag. Jag anser att den förändringen som gjorts är i enlighet med teorin ”*Critical security studies*”. Från att anta resolutioner med en väldigt realistisk vinkling med politiskt korrekta påtryck om att suveräniteten är grundläggande och att självbestämmande är avgörande för en stat så formuleras nu resolutioner utifrån tankar om individen. Resolution 2010 är det klaraste exemplet på detta. Trots att vikten i resolutionen ligger mycket på den politiska situationen i Somalia och på de väpnade konflikterna likt resolution 687, så faller säkerhetsrådet gång på gång tillbaka på det faktum att det i slutändan är folket som far som mest illa av det som sker, inte staten Somalia. Resolution 1325 samt resolution 2010 stämmer utifrån min tolkning väl överens med CSS grundpunkter, vilka jag redogjorde för i teoriavsnittet. Fokus i resolutionerna ligger på *frigörelse för individen*. 1325 handlar om kvinnans frigörelse från hinder som ojämn maktfördelning och nekad rätt till deltagande. Frigörelse från detta kan hjälpa henne ur orättvisan och att leva utifrån sina mänskliga rättigheter. I resolution 2010 talar rådet mycket om naturtillgångar och humanitärt bistånd. Skulle dessa två förhållanden förbättras skulle människan i Somalia leva i en mindre orättvisa än då resolutionen antogs. Båda resolutionerna visar på att militära hot inte är det enda hot mot den internationella säkerheten; rådet inkluderar nu även fattigdom, orättvisa och svält som hot. Även den sista punkten hos CSS överensstämmer alltså med dessa två resolutioner. De båda fokuserar på de individer som i den sociala konstruktionen lever i missförhållanden.

En bedömning jag gör utifrån att ha läst och analyserat ett flertal resolutioner är att före tiden då begreppet säkerhet kom upp på bordet för omdefiniering, var ”internationell fred och säkerhet” och mänskliga rättigheter två separata ämnen. Det ena förutsatte inte det andra. Det fanns situationer då det rådde fred och säkerhet medan civila levde under mänsklig värdighet eller situationer då säkerheten återställdes medan situationen för de civila fortfarande var oförändrad. Men tittar vi på de resolutioner som antas av säkerhetsrådet idag så finns det ett klart samband mellan internationell säkerhet och mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter påverkas när den internationella säkerheten sviktar, av väpnade konflikter, låg levnadsstandard och fattigdom, orättvisa mellan kön och av ett patriarkalt styrt samhälle. Idag råder det inte internationell fred och säkerhet utan att det också finns mänskliga rättigheter.

3.2 Diskussion

”*Critical security studies*”, FN:s ”*commission on human security*” och principen om ”*the responsibility to protect*” visar på en reform av begreppet säkerhet med större fokus på individen och dennes mänskliga rättigheter än på staters suveränitet, och är bevis på en utveckling som strävar

efter mänsklig säkerhet. Men som sagt ovan och som CSS betonar så är säkerhet ett normativt begrepp. Olika politiska ideologier och diskurser levererar olika definitioner av vad säkerhet betyder och vem eller vad som är säkerhetens objekt och därför kan definitionen se helt annorlunda ut i säkerhetsrådet än vad det gör i R2P. Säkerhetsrådet influeras av sina medlemsstater och deras preferenser och politik. Men att fler teoriskolor börjar studera detta begrepp tillsammans med insatser från FN är en bra början och utifrån säkerhetsrådets resolutioner går utvecklingen i deras linje. Enligt resolution 1972 och säkerhetsrådets beslut kring situationen i Libyen 2011 så trumfar de mänskliga rättigheterna staters suveränitet. Resolutionen är ett bevis från säkerhetsrådets sida att "the world is watching", det är idag inte möjligt för en regim att föra vilken politik som helst eller behandla sina medborgare på vilket sätt man än önskar.

"Making everything a priority renders nothing a priority".³⁴ Problematiken kring CSS:s teori om individens frigörelse är som uttryckt i föregående citat att antalet hot mot människan blir för många. Om vi gör alla hot, exempelvis fattigdom och nekad rätt till utbildning, till hot mot den internationella säkerheten och tilldelar dem högsta prioritet, kommer de största hoten att försvinna i mängden. För trots att många faror och hinder i världen bör räknas som hot mot individen och den internationella säkerheten så kvarstår det faktum att det finns de hot som är mer akuta och omfattande och som behöver mer uppmärksamhet och snabbare handling. Om alla hot blir lika hot, både till storlek och prioritet, är de inte längre hot utan stannar vid att vara problem, och den skillnaden är stor. Ett problem utgör ingen fara mot den internationella säkerheten, det finns inte resurser på global nivå att uppmärksamma alla sorters problem för människan. För att ett problem ska nå säkerhetsrådet krävs det att det får högsta prioritet i jämförelse med andra problem. Det är dock ingen lätt uppgift att rangordna problem eller avgöra vad som drabbar människor hårdast. Utifrån detta perspektiv leder CSS oss in i en ond cirkel. Det är en god tanke att uppmärksamma även de problem som enbart är svåra för en liten del av världens befolkning, men kanske ger det inte vinning i längden?

Utifrån ett postkolonialistiskt perspektiv kritiseras CSS och R2P för att ha moderna imperialistiska drag. Att fokusera på individen som säkerhetsobjekt skapar fler situationer att intervensera i då hoten mot människan är många och olika beroende på vem som tillfrågas. Ett annat problem är att ett fokus på individen rättfärdigar interventioner på ett annat sätt än då fokus ligger på suveränitet. Detta eftersom fokus på individen innebär att omvärlden blir ansvarig för dennes säkerhet och inte staten, vilket gör oss skyldiga att intervensera om ett hot uppstår, vare sig staten i fråga godkänner det eller ej.³⁵

³⁴Williams, Paul (red.), *Security studies: an introduction*, Routledge, London, 2008 s . 231.

³⁵ Sheehan, Michael, *International security: an analytical survey*, s. 166.

Att kunna utropa ett hot mot säkerheten för att dra uppmärksamhet till en önskad situation är ett mäktigt verktyg för de stater som har makt nog att göra det. Att inter文enera för individens och mänskliga rättigheters sak kan utifrån och ur mindre staters synvinkel upplevas som en täckmantel för att dölja de verkliga intentionerna som finns när man går in i en annan stat och även som ett sätt att implementera sina värderingar i ett annat samhälle. För vem har egentligen rätt att bryta en stats suveränitet? Säkerhetsrådet vilar på fem oerhört mäktiga stormakter, diktaturer och olika ideologier och det är inte konstigt att kritik om imperialism riktas mot dem. Om en humanitär intervention hade varit just humanitär hade förmodligen fler godtagit idén om R2P men så länge den inte är det kan vi inte klandra de som tvivlar.

Men bortser vi från kritiken kring rättfärdigande av interventioner och om för många hot finns det i CSS en bra poäng. Internationell säkerhet är synonymt med mänskliga rättigheter. Världen är inte längre bara en uppsättning stater, den består idag av samarbeten som sträcker sig långt över de nationella gränserna och är idag full av individer som kräver mänskliga rättigheter. Vi är tvungna att lämna det stats-centraliserade perspektivet då staten är vår främsta beskyddare och det huvudsakliga säkerhetsobjektet. Säkerhet idag handlar om de faror som hindrar oss från att leva ett minimalt värdigt liv, allt från vapen, fattigdom, ingen tillgång till sjukvård eller utbildning samt orättvisor och förtryck. Jag medger att det inte är möjligt att helt släppa det realistiska perspektivet på säkerhet, eftersom stater idag fortfarande står för det huvudsakliga ansvaret för sina medborgare. Det är deras uppgift att ingripa innan ett problem hinner bli ett hot på global nivå, mot den internationella säkerheten. Men att staten är vår enda beskyddare är inte tillräckligt. I många fall där säkerheten är hotade handlar det om situationer som liknar den i Libyen, resolution 1973. Staten utgör i själva verket själv det största hotet mot dem som de har uppdraget ska skydda, sina medborgare. Av denna anledning måste vi sätta mänskliga rättigheter över suveränitet och just därför finns teorier som CSS och ”*The responsibility to protect*”. Vi lever idag i en ännu mer globaliserad värld än på det tidiga 90-talet, det går inte att stänga dörren mot omvärlden eller komma undan med politik som yttrar sig i förtryck mot sina medborgare, utan att omvärlden tar del av det. Därför är det inte heller möjligt att *inte* agera, att låtsas som vi inte vet vad som försiggår innanför staters gränser eller att titta åt andra hållet. Vi är alla människor ur samma ursprung, vi har lika skyldigheter och framför allt lika rättigheter.

Internationell säkerhet rådde på 1900-talet då stater var överens, överenskommelser kring vapenförbud efterlevdes och de stora ledarna i världen visste var de hade varandra. Idag handlar det om oss, vi människor i egenskap av medborgare av en ”*global community*”, och utav resolutionerna att döma är FN:s säkerhetsråd idag av samma åsikt.

Referensförteckning

Böcker:

Bellamy, Alex J, Williams, Paul., *International Society and its Critics* [Elektronisk resurs], Oxford University Press, Oxford, 2004.

Booth, Ken & Wheeler, Nicholas J., *The security dilemma: fear, cooperation and trust in world politics*, Palgrave Macmillan, Houndmills, 2008.

Jones Wyn Richard, *Security, Strategy, and Critical Theory*, Lynne Rienner Publishers, Inc. 1999.

Krause, Keith & Williams, Michael C. (red.), *Critical security studies: concepts and cases*, UCL Press, London, 1997

Sheehan, Michael, *International security: an analytical survey*, Lynne Rienner, Boulder, Colo., 2005.

Williams, Paul (red.), *Security studies: an introduction*, Routledge, London, 2008.

Artiklar:

Columba Peoples, Review of International Studies., *Security after emancipation? Critical Theory, violence and resistance*, 26 aug 2010, s. 1116.

Realities of Security: Editor's Introduction., <http://ire.sagepub.com/content/18/1/5.citation>.

Internationella dokument:

- Outline of the Report of the Commission on Human Security, 2003.
- S/RES/687, Security Council Resolution 687, April 8, 1991.
- S/RES/1325, Security Council Resolution 1325, October 31, 2000.
- S/RES/1973, Security Council Resolution 1973, March 17, 2011.
- S/RES/2010, Security Council Resolution 2010, September 31, 2011.
- United Nations, Charter of the United Nations, 24 October 1945, 1 UNTS XVI, art 39.
- <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unikom/background.html>.

Övrigt:

- INEF Policy brief, Ten years of Woman, Peace and Security, 7/2010.
- www.sida.se; <http://www.sida.se/Svenska/Bistand—utveckling/Detta-ar-svenskt-bistand/Endollar-om-dagen/>. 28.05.12.
- www.sverigesradio.se;
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1646&artikel=5017616>. 28.05.12.
- www.dn.se; <http://www.dn.se/nyheter/varlden/iran-kan-redan-ha-tillverkat-karnvapen> 28.05.12.
- www.ciaonet.org; <http://www.ciaonet.org/book/wynjones/wynjones04.html>. 28.05.12.

- Statement on resolution 687 by president Bush, Hobe Sound, Florida, April 3 1991.
http://xu2la7ud9l.search.serialssolutions.com/?ctx_ver=Z39.88-2004&ctx_enc=info%3Aofi%2Fenc%3AUTF-8&rft_id=info:sid/summon.serialssolutions.com&rft_val_fmt=info:ofi/fmt:kev:mtx:journal&rft.genre=article&rft.atitle=Statement+on+Resolution+687+by+President+Bush&rft.jtitle=U.S.+Department+of+State+Dispatch&rft.au=Bush%2C+George&rft.date=1991-04-08&rft.issn=1051-7693&rft.volume=2&rft.issue=14&rft.spage=235&rft.externalDBID=PDSD&rft.externalDocID=1885569. 28.05.12.
- www.newsmill.se; <http://www.newsmill.se/artikel/2011/06/04/interventionen-i-libyen-r-inte-humanit-r> 28.05.12.
- www.whitehouse.gov; <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/08/04/presidential-study-directive-suspension-entry-immigrants-and-nonimmigran> 28.05.12.
- [www.usun.state.gov](http://usun.state.gov); <http://usun.state.gov/briefing/statements/2011/158563.htm>. 25.05.12.
- [www.usun.state.gov](http://usun.state.gov); usun.state.gov/briefing/statements/2011/158559.htm. 28.05.12.